

Hva er en universelt utformet bolig?

Den universelt utformede boligen er funksjonell for alle - både for dem som har nedsatt bevegelses- eller orienteringsevne og for dem som plages av astma og allergi. Den har enkel og trinnfri adkomst fra parkeringsplass til inngangsdør, godt synlig hovedinngang, romslig bad, praktiske romløsninger og et sunt innemiljø. Den universelt utformede boligen kan tilpasses våre ulike funksjonsnivå og boligbehov slik at vi kan bo der lenge.

INNGANGSPARTIET: Universelt utformede boliger har trinnfritt inngangsparti.

I Norge brukes denne **definisjonen på universell utforming:**

Universell utforming (design for all) er utforming og sammensetning av ulike produkter og omgivelser på en slik måte at de kan brukes av alle, i så stor utstrekning som mulig, uten behov for tilpassing eller spesiell utforming.

LIVSLØPSBOLIG: Planløsningen med trinnfri atkomst til alle rom. Sirklene i entré, soverom, bad og balkong viser at det her er tilstrekkelig snuplass for en rullestol. I entreen bør det også være plass til en barnevogn og en stol.

DÅRLIG LØSNING: Her ligger garasjen både langt fra huset med lang og bratt stigning opp til inngangsdøren.

GOD LØSNING: Veggmontert WC frigjør plass og letter renholdet. Dette badet har også sammenleggbare dusjvegger, som frigjør plass til for eksempel et flyttbart stellebord.

Boliger med livsløpsstandard

Et hus kan stå i mange generasjoner, mens mennesker lever kortere. I løpet av livet endres boligbehovene våre i takt med alder og funksjonsnivå. Unge mennesker har andre boligbehov og større bevegelsesevne enn eldre, og småbarnsfamilier trenger mer plass enn enslige. Barnefamilien består til ungene flytter ut. Tilbake sitter foreldrene i en stor bolig, som det kan være vanskelig å tilpasse til nye behov.

På 1980-tallet introduserte Husbanken boliger med livsløpsstandard. De skal sikre god tilgjengelighet, slik at den kan brukes hele livet – også ved nedsatt bevegelighet og rullestolavhengighet. Livsløpsboligen tar utgangspunkt i en middels stor rullestol, der brukeren har god førlighet i armene og kan manøvrere stolen selv. Standarden gir minstemål på viktige detaljer og spesifiserer hvilke rom som må være tilgjengelige. En bolig med livsløpsstandard er ikke en spesielt tilpasset bolig, men en bolig med gjennomtenkte planløsninger og som er brukbar for alle.

Universelt utformede boliger

Universelt utformede boliger har ingen spesiell stil eller form men viderefører de gode løsningene fra boliger med livsløpsstandard. Mens livsløpsboligen er tilpasset mennesker med nedsatt bevegelsesevne, er universelt utformede boliger også rettet mot mennesker som har nedsatt orienteringsevne (reduert syn, hørsel og forståelsesevne) samt astma og allergi. Tidligere betraktet vi ofte nedsatt funksjonsevne som en negativ egenskap ved den enkelte. I dag poengterer vi at det er boligene og de fysiske løsningene som ikke er godt nok utformet. Det er dårlig utforming som reduserer mulighetene til å bo godt, for eksempel bratte trapper, trange dører, lite lys, dårlig inneklima osv.

Universell utforming er en kvalitetsangivelse ved boligen og signaliserer at den kan brukes av flest mulig – uansett funksjonsevne. Denne tilnæringsmåten kan brukes over alt – både ved utforming av boliger, utearealer, produkter, transportmidler osv.

I dag lever folk med redusert funksjonsevne og kroniske sykdommer lenger enn tidligere. Samtidig øker antallet funksjonshemmede barn og unge. Dette er forhold som øker behovet for godt utformede boliger. Vi kan alle tidvis oppleve redusert bevegelighet på grunn av for eksempel beinbrudd og lignende

skader. Selv om du er frisk i dag, kan du fort oppleve redusert funksjonsevne, som kan få store konsekvenser for boligbehovet ditt. Dette bør du tenke på før du kjøper ny leilighet, bygger nytt eller rehabiliterer boligen.

Nødvendig for noen, nyttig for alle

Trapper gjør det vanskelig å komme inn i boligen. Dersom inngangspartiet bygges trinnfritt, blir boligen mer brukbar både for barn, småbarnsforeldre, rullestolbrukere og eldre.

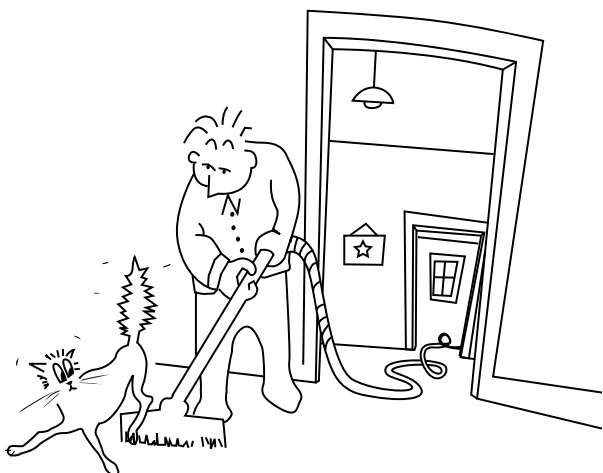
Når du ser etter ny bolig eller blokkleilighet, bør du for eksempel sjekke om inngangspartiet har heis, dørtelefon og automatisk døråpner for tunge dører. Dersom du skal bygge nytt, bør du planlegge trinnfri atkomst til inngangsdøren. En godt utformet bolig tilfredsstiller ikke bare dine behov i dag, men kan lett tilpasses framtidige boligbehov.

Boligrådgivning

Dersom en universelt utformet bolig ikke er nok, bør du undersøke om kommunen din har en boligrådgivningstjeneste, som kan hjelpe deg. Les mer her: <http://biblioteket.husbanken.no/cgi-bin/websok>

Bruker du boligen riktig?

Når skiftet du luftfilteret på støvsugeren sist (sentralstøvsuger er bedre)? Et godt innklima er ikke bare avhengig av gode tekniske løsninger, men også av at du bruker boligen riktig. Tekniske løsninger kan være nyttige, men de må være så enkle at alle kan bruke dem. Man bør ikke installere tunge dører og vinduer som er vanskelige å åpne. Brytere og brukerpaneler bør være enkle å forstå. Se hjemmesiden til Norges Astma- og Allergiforbund (www.naaf.no).

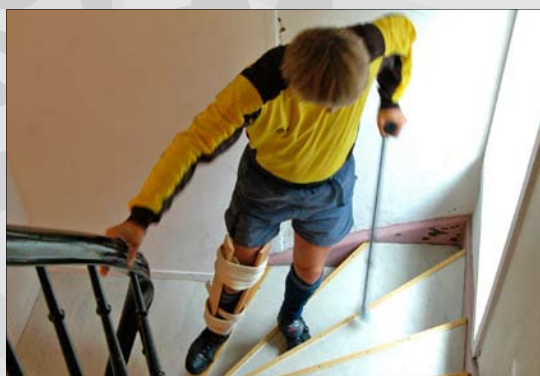
RINGEKLOKKEN: Ringeklokker og brytere bør plasseres i en høyde som alle kan nå.

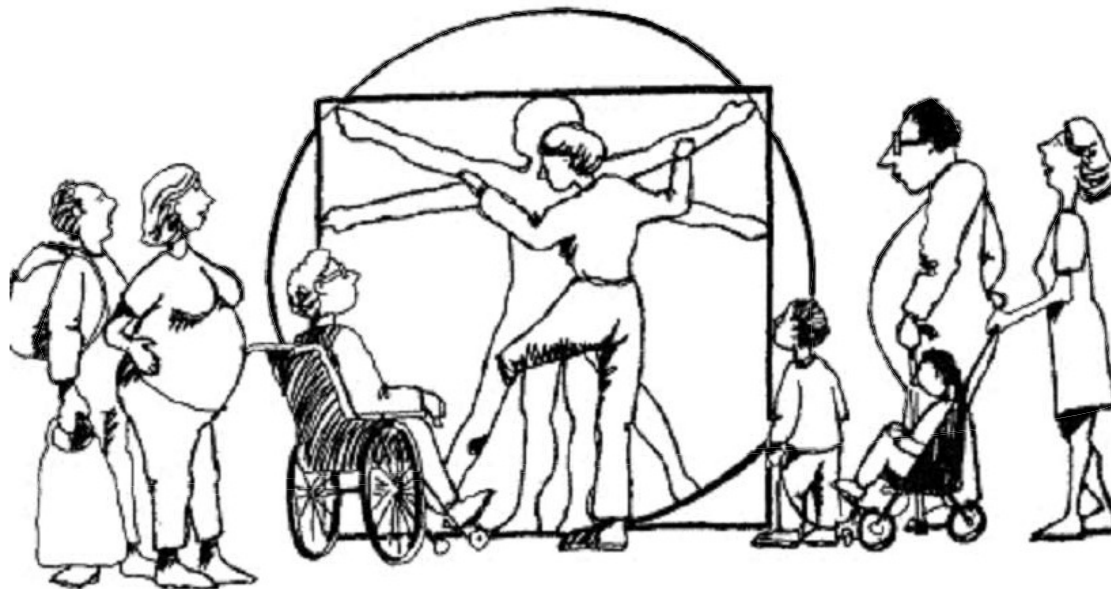
DØRSKILT: Dårlig skilting gjør det vanskelig å finne fram.

SERVANT/BLANDEBATTERI: Todelte blande-batterier er etter hvert erstattet av ethånds blande-batterier, som opprinnelig ble utformet for å forenkle bruken for folk med redusert funksjonsevne, men som viste seg å være praktisk for alle.

TRAPPER: En trapp som du vanligvis mestrer kan fort bli et problem, hvis du plutselig må bruke krykker. Rekkverk med håndløpere i to høyder (henholdsvis for voksne og barn) er en god løsning.

FRA BARNEVOGN TIL RULLATOR: Planleggerne har ofte tatt utgangspunkt i den voksne, funksjonsfriske mannen når de har bygget boliger, men mennesker er både høye og lave, tynne og tykke, unge og gamle, kvinner og menn, gående og rullestolbrukere. Derfor må boligen utformes slik at den kan brukes av alle.

VENTILASJON: Tilstrekkelig ventilasjon er viktig for å oppnå et godt innneklima.

DØRTERSKLER: Lave eller ingen terskler gjør det lettere å forflytte seg fra rom til rom.

Nyttige nettsteder

Husbanken	www.husbanken.no
Fellesside Statens bygningstekniske etat/Husbanken	www.be.no/universell
Miljøverndepartementet	www.universell-utforming.miljo.no
Deltasenteret	www.shdir.no/deltasenteret
Norges byggforskningsinstitutt	www.byggforsk.no
Interesseorganisasjoner for funksjonshemmede:	
Norges Astma- og Allergiforbund	www.naaf.no
Norges Blindforbund	www.blindforbundet.no
Norges Handikapforbund	www.nhf.no